

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΡΟ ΕΝΟΣ ΑΙΩΝΟΣ

(Ανέκδοτα, περίεργα, άστεία)

ΗΝ πρώτη περίοδο του Έλληνικού θεάτρου, ή θεατρικές παραστάσεις τόσο στην πρωτεύουσα, όσο και στις επαρχιακές πόλεις, όπου παρίσταναν επαρχιακοί θίασοι, έγνωστοποιούντο στο κοινόν με... ντελάιηδες... Κατόπιν όμως το Έλληνικό θέατρο άρχισε να οργανώνεται καλύτερα και να μοιράζει έντονα προγράμματα. Τα προγράμματα αυτά έξετιπώνοντο σε ειδικό τυπογραφείο, το όποιο βρισκόταν κοντά στην όδον Κομμουνιστικού και άνήκε στον τυπογράφο Κτενά.

Στά θεατρικά προγράμματα της εποχής εκείνης άναφερόταν μονάχα ή ήμερομηνία της παραστάσεως, ό τίτλος του έργου και τά όνόματα των ήθοποιών, χωρίς κανένα χαρακτηρισμό και κανένα κομμητικό επίθετο. Κάποιον-κάποιον όμως, χάριν ποιικιλίας, ή κομωδίες, που συνώδευαν άπαραιτήτως το δράμα που θα παίζόταν, όνομάζονταν «γελιω δέσταται»!... Με τη λέξη αυτή ήθελαν να πουν ευθύματα, άστειότητες, ξεκαθιστικές.

Την άπλότητα αυτή τά θεατρικά προγράμματα τη διατήρησαν μέχρι του 1850 περίου. Μέχρι της εποχής αυτής τυπωνόντουσαν, όπως είπαμε, σκέτα, χωρίς καμμιάν εικόνα έπάνου. Η πρώτη εικόνα που δημοσιεύτηκε σε θεατρικό πρόγραμμα παρίστανε ένα... γάιδαρο!... Τι πώθηξε δέ στο πρόγραμμα της παραστάσεως του Σκαπετουράκη, ό όποιος άργότερα έγινε περίφημος με τό όνομα Άγαθόπουλος Σηροχωριτής

Οί ήθοποιοί που έπαιζαν στο παραπάνω έργο — πρόκειται περί της κομωδίας του Μολιέρου «Αρχοντοχωριάτης» — για να τό κάμουν πιο διασκεδαστικό, διασκεύασαν τις περισσότερες σηνές του, κι' άζομα, για να προσελκύσουν και πούδ κόσμου στις παραστάσεις τον, έδημοσίευσαν στά προγράμμάτά τους την εικόνα του ύπομονητικού τετραπόδου για ρεζιλία.

Μερικοί έν τούτοις πιστεύουν ότι ή ιδέα αυτή ήταν έμπνευσι του τυπογράφου, ό όποιος έκτελούσε χρέη... καλλιτεχνικό αμφοδού του θιάσου.

Έτροβήξα τά πάθη του "Αη-Αντώνη κι' όμως δέν άμάρτησα. Κι' όταν έβλεπα άπάνω στην καρδιά εκείνη τις πλάτες τις γυμνές, εκείνα τά χυτά κομμά, άνέβαινε τό αίμα στο κεφάλι μου. Κι' όμως έβαστάχηχα. Βαστάχηχα, μωρέ παιδιά! Βαστάχηχα, σάς λέω! Θηρίο γίνεται ό άνθρωπος. Όσοπου τις άδεασε τό κόρφο εκεί κοντά στη θάλασσα κι' έφανα τροχάτος, σαν να με κινηούσε κανείς, για να μην άμαρτήσω. Κι' έτσι γύρισα καθαρός και άμωμος, που λέει κι' ό παπάζ. Ούτε με τό μικρό τό δαχτυλάκι δέν τις άγγιξα, ούτε μυρωδιά δέν πήρα, άν και μου έπλαν «πάρτες και κάνε τες ό,τι θέλεις!».

Στάθηκε μία στιγμή και ξανάστριψε τό μαυρό άπ' την καρμπογιά μουστάκι του, έμάζεψε τά χείλη του και κούταξε κωμαρωτά τον φαυτό του.

Οί άλλοι άναγνώσιαν τό καθόρθωμα και τη νίκη του κατά του Πειρασμού. Βέβαια, αυτό ήταν ένα μαρτύριο σαν του Άγιου Άντωνίου. Με τη διαφορά πως ό Άγιος Άντώνιος έδιωχνε μακριά του τά άλλα πλάσματα του Σατανά, ενώ ό έπιλοχίας Νταβανογιώργος συγκράτησε τον έναντό του έμπαρσο σε σάρκα ύπαρκτή, προκλητική, άφράτη, που έδειχνε τη γυμνότητά της ως πάνω από τον μηρό, του άνοιγε χιονάτα τό στήθη της και λάγγανε λαχταριστά τά κρέατά της και τις λογουριαστές δίπλες του λαμού...

Ω, δέν ύπήρχε πεία σύγκρισι μεταξύ των δύο τον. Ό κύριος έπιλοχίας άνδειχθή νικητής και τροπαιοδχος στον άγώνα, συνέτριψε κατά κράτος τον Πειρασμό και κράτησε τό γόητρο του στρατιώτου ύψηλά...

Όλοι τότε, κούτάζοντάς τον μέσα στά μάτια, τον ρώτησαν με θαυμασμό:

- Και τί κυρίες ήσαν αυτές, κω-κατενάιο;
- Κυρίες;... Τι κυρίες, βρέ;... Δυό... προβατινές ήσαν που τις έφεραν κάτι χωριές γδαρμένες, έτοιμες να τις πουλήσουν στο παζάρι και που ό Νομοκρητάρος διάταξε να πάμε να τις πετάξουμε, γιατί τις βρήκε, λέει, άρρωστες...

□ □ □ □ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ □ □ □ □

Όπωςδήποτε, ή πρώτη εικόνα που δημοσιεύτηκε σ' Έλληνικά θεατρικά προγράμματα άπεικόνιζε γάιδαρο και είχε άποκάτω τά έξης: «Ό γάιδαρος, δι' ου άπέρχεται των Άθηνών ό Σκαπετουράκης!».

Ένας από τους όνομαστους ήθοποιούς της εποχής εκείνης ήταν κι' ό περίφημος Νικόλαος Μπίλλερ, του όποιου τό πραγματικό όνομα ήταν Παυλόπουλος ή Παυλίδης. Τό άλλαξε όμως και πήρε γεμιακό από ευγνωμοσύνη προς κάποιον Βαυαρό Μπίλλερ, ό όποιος τον είχε μεγαλώσει και τον είχε προστατεύσει.

Ό Μπίλλερ άνέβηκε στη σηνή νεαρώτατος, στα 1843, μαζί με την Αικατερίνη Παναγιώτου και με μερικούς άλλους νέους, ό όποιοι όμως δέν άργησαν να έγκαταλείψουν τη σηνή. Τότε ό Μπίλλερ έπεδόθη στη δημοσιογραφία, άλλ' επειδή έγραφε πρώτα άρθρα κατά της Κυβερνήσεως, συνελήφθη κι' έφυλάκισθη έπανελλημμένος.

Στά 1848, όποτε είχε καταδικαστεί πάλι σε φυλάκιση, πήρε χάρι και βγαίνοντας έξω έξέδωσε μια σατυρική έφημερίδα με τον τίτλο «Τραχατοφάκ». Περίφημος έγινε μείνει ό παρακάτω δυό στίχοι του: **Η ύποούρημα μου δίδεις ή έφημερίδα βγάσω.**

Έπίσης και τό γνωστότατο τετραστίχο του, που άναφέρεται στα θυρωπόδη γεγονότα της Μεταπολιτεσεως:

Έν μη νυκτι και μόνη άντιστάσεως μη ούσης, έθρασαν άρειμανίως τους φανούς της πρωτευούσης!

Ό Μπίλλερ, άν και αυτοδίδακτος, όπως δυοι ό τότε συναδέλφοι του, κατορθωσε έν τούτοις με την προσωπική του μελέτη και πείρα να λάβη άξιολογη καλλιτεχνική μορφοση και να γίνει άπαραίτητος για κάθε κομωδία που άνεβαζόταν στη σηνή. Υπάρχουν μάλιστα άρκετά πρόσωπα του Μολιέρου, των όποιων ύπήρξε ό πρώτος διερμηνεύς.

Για τον Μπίλλερ διηγοούνται μερικά νοστιμώτατα ανέκδοτα, άπ' τά όποια παραθέτωμε παρακάτω ένα-δυό, τά καλύτερα.

Μιά βραδιά, παίζονταν ό «Μάργος Μπότσαρης», δράμα του Άλκαίου. Στη δεύτερη πράξι του έργου ό πολιμιστά Κουτσονικαίο καθόντουσαν στο τραπέζι μαζί με άλλους συντρόφους τον και έξεκοκάλιζαν ένα κολυμημένο άρνι, πίνοντας και τραγουδώντας.

Ό Μπίλλερ, ό όποιος παρίστανε τον γραμματικό του Μάρκου Μπότσαρη και δέν είχε μέρος στη δεύτερη πράξι, έβλεπε τους συναδέλφους του να τρώνε και του πέφτανε τά σάλια. Πρόβαλε λοιπόν κάθε τόσο από τά παρασκήνια και ζήτησε με χαμηλή φωνή να του ρίξουν κανένα μεζέ. Έκείνοι όμως, είτε από λαιμαργία, είτε γιατί ήθελαν να τον πειράξουν, ζαναν πως δέν τον άκουγαν.

Τότε ό Μπίλλερ, αφού έπανελάβε για τελευταία φορά την παράκλησι του χωρίς να φέρη άποτέλεσμα, βγήκε μεγαλοπρεπώς στη σηνή και άπειθνήμονος με στόμφο προς τους τρώγοντας, άτήγγειλε τους έξης άποσχεδίου στίχους:

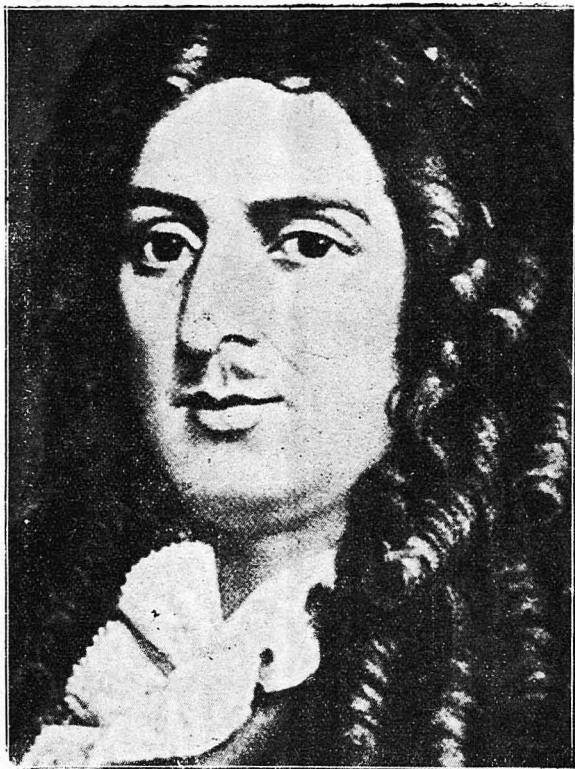
Με έστειλεν ό άρχηγός μαζί σας να συμπάγω και ύστερα στο ιερόν καθήιον μου να πάγω!

Κατόπιν αυτοφ φωνικά κάθησε στο τραπέζι και εις τό τέλος της πράξεως έβγα έναν περιδέραιο!

Ένα βράδυ πάλι που ό Μπίλλερ ύπεδύετο τον Άγαθόπουλο στη γνωστή κομωδία του Μολιέρου «Αρχοντοχωριάτης», ειδη σ' ένα θεωρείο τον ύπουργό Χρηστίδη, ό όποιος τον είχε καταδώσει και φυλάκισι πολλές φορές εξ αιτίας των φρονημάτων του. Έκδικούμενος τότε ό Μπίλλερ, άλλαξε μια φράσι του έργου και φώναξε σε μερικούς μάγκες που τον πείραζαν:

— Βρέ, τί είμαι, κανένας κωμπούρης ή... ύπουργός και με πήρατε με τό λεμόνια;

Ό Χρηστίδης δέν θύμωσε. Άντιθέτως διώρισε τον Μπίλλερ βοηθό στο Τελωνείο Πατρών, κι' έτσι έγινε δημοσιος υπάλληλος κι' άφρισε τη σηνή.

Ό διάσημος Γάλλος μουσουργός Ιωάννης Βαπτιστής Δουλλι.